

Briuselis, 2025 m. gruodžio 16 d.
(OR. en)

16933/25

ELARG 172
COWEB 179
COEST 910

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Pirmininkaujančios valstybės narės išvados dėl plėtros

Pirmininkaujanti valstybė narė pažymi, kad jos pasiūlytam Tarybos išvadų projekto tekstui Taryboje svarstant šį punktą pritarė 26 delegacijos.

Tačiau, kadangi viena delegacija tekstui nepritarė ir bendras sutarimas nebuvo pasiektas, pirmininkaujanti valstybė narė pridedamą tekstą nusprendė pateikti kaip pirmininkaujančios valstybės narės išvadas.

PIRMININKAUJANČIOS VALSTYBĖS NARĖS IŠVADOS DĖL PLĖTROS

1. Taryba dar kartą patvirtina geostrateginę plėtros, kaip svarbaus indėlio į Europos taiką, saugumą, stabilumą ir gerovę XXI amžiuje, svarbą. Turi būti išlaikytas veiksmingas, nuopelnais pagrįstas ir patikimas plėtros procesas, grindžiamas Kopenhagos kriterijais, nustatytais principais ir metodika.
2. Taryba ragina visus partnerius pasinaudoti galimybe, pasinaudoti esamu postūmiu ir imtis visų būtinų veiksmų, kad būtų paspartinta jų pažanga siekiant narystės ES. Atsižvelgiant į vis nepastovesnes geopolitines aplinkybes, kai mūsų žemyne vyksta Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, Europos Sąjunga ir toliau yra taikos, klestėjimo ir saugumo garantas. Tarptautinės teisės laikymasis, taikus konfliktų sprendimas, susitaikymas ir regioninis bendradarbiavimas yra svarbiausi principai, kurių Sąjunga yra įsipareigojusi laikytis.
3. Taryba pakartoja, kad visų narystės siekiančių partnerių pažanga ir toliau bus vertinama taikant sąžiningas bei griežtas sąlygas ir atsižvelgiant į jų nuopelnus; tai yra stojimo derybų kertinis akmuo, kurio pagrindas – teisinė valstybė, demokratija ir pagrindinės teisės. Jie turi gerbti ir propaguoti Sutartyse nustatytas Europos Sąjungos vertybes. Narystė ES suponuoja gebėjimą visiškai prisiimti visus narystės įsipareigojimus. Pažanga pagrindinių principų srityje tebėra pagrindinis pažangos siekiant narystės ES kriterijus. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas visų trūkumų, apie kuriuos pranešė Komisija, šalinimui.

4. Dar vienas tiek Sąjungai, tiek šalims kandidatėms svarbus aspektas yra Sąjungos gebėjimas priimti naujas nares, kartu išlaikant gebėjimą veiksmingai veikti ir vystytis. Žvelgiant į Sąjungos tolesnės plėtros perspektyvą, tiek ES, tiek būsimos valstybės narės turi būti pasirengusios. Tuo pat metu, kai potencialios narės intensyvina reformų pastangas, ES turi atlikti būtiną vidaus parengiamąjį darbą ir reformas, kaip išdėstyta Granados deklaracijoje ir 2024 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose. Tai sustiprins ES ir padidins Europos suverenumą. Taryba ir toliau skirs dėmesio šiam klausimui ir tęs darbą laikydamasi sutartų procedūrų.
5. Visiškas prisiderinimas prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) tebėra vienas iš pagrindinių ES integracijos proceso aspektų ir tvirta partnerio strateginio pasirinkimo išraiška. Taryba tikisi, kad visi partneriai visiškai prisiderins prie ES BUSP, be kita ko, ribojamųjų priemonių srityje. Taryba palankiai vertina tai, kad partneriai nuolat prisideda prie ES bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misijų ir operacijų.
6. Vakarų Balkanuose geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas tebėra esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai. Taryba tvirtai ragina partnerius spręsti dvišalius ginčus ir klausimus, susijusius su praeities palikimu, laikantis tarptautinės teisės ir nusistovėjusių principų, įskaitant Susitarimą dėl teisių perėmimo klausimų.
7. Prioritetas ir toliau yra partnerių priartinimas prie ES dar prieš įstojimą. Taryba ragina šalis kandidatės kuo geriau pasinaudoti esamomis galimybėmis ir prašo Komisijos pateikti tolesnių pasiūlymų dėl laipsniškos integracijos.
8. Veiksminga visų partnerių ir ES strateginė komunikacija plėtros ir jos naudos klausimais tebėra labai svarbi.

9. Taryba atkreipia deramą dėmesį į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą ir ataskaitas ir visų pirma palankiai vertina:

- didelius proveržius ir pažangą, kuriuos 2025 m. padarė kelios šalys kandidatės, nepaisant didelių iššūkių, kuriuos kelia Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir tęsiama hibridinė veikla. Palankiai vertinama padarytą pažangą, Taryba tikisi, jog bus imtasi tolesnių veiksmų, kad būtų daroma pažanga atitinkamuose stojimo procesuose, kai tik bus įvykdyti kriterijai ir leis sąlygos;
- tai, kad Juodkalnija toliau darė pažangą stojimo derybose ir kad jau preliminariai uždaryta 12 derybų skyrių. Taryba tikisi, kad kuo greičiau, kai bus įvykdytos sąlygos, bus preliminariai uždaryta ir daugiau skyrių. Remdamasi bendra Juodkalnijos padaryta pažanga, Taryba nusprendžia, kad bus sudaryta Juodkalnijos stojimo sutarties rengimo *ad hoc* darbo grupė. Šiuo atžvilgiu prioriteto tvarka Taryba laukia būtino parengiamojo darbo, kad sudarius *ad hoc* darbo grupę būtų užtikrintas veiksmingas jos veikimas, be kita ko, paaškinant pagrindinius būsimų stojimo sutarčių principus;
- tai, kad Albanija jau atidarė visas šešias derybų skyrių grupes ir daro pažangą stojimo derybose;
- tai, kad Ukraina ir Moldovos Respublika (toliau – Moldova) sėkmingai ir laiku užbaigė peržiūros procesą, ir atkreipia deramą dėmesį į Komisijos vertinimą, kad pasirengta atidaryti visas šešias grupes. Taryba tikisi, kad, laikantis metodikos ir derybų programų, su abiem kandidatėmis bus atidarytos derybų skyrių grupės: nedelsiant pagrindinių principų grupės, o vėliau – kitos grupės. Taryba atlieka pasirengimo tolesniems veiksmams darbą.

- partnerių vykdomas su ES susijusias reformas, kurios sudarė sąlygas pagal Ukrainos priemonę ir Vakarų Balkanų bei Moldovos ekonomikos augimo planus šiuo metu išmokėti precedento neturinčios papildomos finansinės paramos lėšas.
10. Taryba palankiai vertina naujus konkrečius laipsniškos integracijos teikiamus privalumus, kartu visapusiškai išsaugant ES vidaus rinkos vientisumą ir vienodas sąlygas. Ji visų pirma tikisi, kad:
- nuo 2026 m. sausio 1 d. Ukraina ir Moldova prisijungs prie tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis erdvės, kad jų piliečiai be papildomų mokesčių galėtų skambinti į Europos Sąjungą ir Europos ekonominę erdvę, iš jų ir jose ir naudotis judriojo ryšio duomenimis;
 - Vakarų Balkanų partneriai tą patį tikslą pasieks 2026 m. Taryba prašo Komisijos paspartinti darbą siekiant šio tikslo;
 - Juodkalnijai, Serbijai, Albanijai, Šiaurės Makedonijai ir Moldovai prisijungus prie bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) ir netrukus prie jos prisijungus ir kitiems partneriams, gerokai sumažės banko operacijų eurais išlaidos tiek piliečiams, tiek įmonėms.
11. Taryba tebėra pasiryžusi sudaryti šalims kandidatėms galimybę siekti narystės ES aiškiu ir nuspėjamu keliu, be kita ko, užtikrinant racionalizavimą pagal nustatytą metodiką. Šiuo atžvilgiu ji pabrėžia organizuojamų politinių tarpvyriausybinių konferencijų vertę.

Taryba atkreipia tinkamą dėmesį į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą dėl ES plėtros politikos, įskaitant ataskaitas dėl Juodkalnijos, Albanijos, Ukrainos, Moldovos Respublikos (toliau – Moldova), Serbijos, Šiaurės Makedonijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Kosovo*, Turkijos ir Sakartvelo.

JUODKALNIJA

1. Taryba palankiai vertina tai, kad Juodkalnija padarė didelę pažangą žengdama ES reformų keliu, ir giria vyriausybę už jos pasiryžimą įgyvendinti reformas. Ji atkreipia dėmesį į iki šiol stojimo derybose padarytą bendrą pažangą – atidaryti visi 33 peržiūrėti skyriai, o 12 skyrių yra preliminariai uždaryti. Taryba ragina vyriausybę laikytis jos plataus užmojo plano sėkmingai užbaigti stojimo derybas. Taryba ragina visas politines jėgas išlaikyti platų politinį konsensusą ir dėti daugiau pastangų bei bendradarbiauti, kad būtų užtikrinta tolesnė pažanga. Taryba dar kartą patvirtina remianti nuolatinę Juodkalnijos pažangą siekiant narystės ES ir tikisi, kad įvykdžius sąlygas bus preliminariai uždaryti tolesni skyriai.
2. Taryba ragina Juodkalniją toliau daryti pažangą įgyvendinant **uždarymo kriterijus**, visų pirma dėl 23 ir 24 skyrių dėl teisinės valstybės.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

3. Juodkalnija turi toliau daryti pažangą vykdydama reformas, visų pirma teisminių institucijų, saviraiškos laisvės, žiniasklaidos laisvės, kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu bei viešojo administravimo srityse. ES tikisi, kad Juodkalnija iš esmės padidins savo administracinius gebėjimus. Taryba pažymi, kad galutinių apkaltinamųjų nuosprendžių aukšto lygio korupcijos bylose skaičius tebėra mažas, ir pabrėžia, kad Juodkalnija turi siekti geresnių rezultatų vykdant tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą aukšto lygio korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylose, užtikrindama, kad būtų priimti galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai, taikomos atgrasomosios sankcijos, turto areštas ir konfiskavimas. Taryba ragina Juodkalniją toliau priderinti savo rinkimų teisės aktus prie ES *acquis* ir Europos standartų, visų pirma dėl politinių subjektų ir rinkimų kampanijų finansavimo.
4. Taryba taip pat ragina Juodkalniją užtikrinti tolesnį pagrindinių teisminių institucijų veikimą ir paspartinti bei išplėsti pagrindinių **teisminių reformų** įgyvendinimą, kad būtų užtikrintas tolesnis teisminių institucijų nepriklausomumo, profesionalumo ir atskaitomybės stiprinimas. Juodkalnija turi skubiai paskirti asmenis į vis dar laisvas pareigas, taikydama skaidrų ir įtraukų konsultacijų procesą, taip pat nuopelnais grindžiamas procedūras.
5. Taryba pripažįsta, kad prieglobsčio ir **migracijos** valdymo srityje padaryta didelė pažanga, ir dar kartą patvirtina, kad reikia greitai ir visapusiškai prisiderinti prie ES vizų politikos.
6. Kalbant apie **ekonominius kriterijus**, Taryba palankiai vertina stabilų ekonomikos augimą, bankų ir finansų sektorių stabilumą ir padėties darbo rinkoje pagerėjimą. Taryba pabrėžia, kad svarbu apsaugoti centrinio banko nepriklausomumą ir skaidrų bei nešališką jo valdybos narių skyrimą, ir palankiai vertina tai, kad neseniai buvo paskirti valdytojo pavaduotojai. Taryba ragina Juodkalniją toliau įgyvendinti reikiamas struktūrines reformas, mažinti valdžios sektoriaus skolą ir toliau dėti pastangas stiprinti fiskalinį valdymą ir skaidrumą.

7. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Juodkalniją į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Juodkalnijoje toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Ji teigiamai pažymi pirmuosius du dalinius mokėjimus pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę ir ragina Juodkalniją toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę.
8. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad **geri kaimyniniai santykiai** ir regioninis bendradarbiavimas tebėra esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai.
9. Taryba labai teigiamai vertina tai, kad Juodkalnija nuosekliai bendradarbiauja užsienio politikos klausimais, ir tvirtą bei ilgalaikį jos visapusišką prisiderinimą prie **ES BUSP**, be kita ko, ES ribojamųjų priemonių srityje – tai tvirtas ženklas, kad Juodkalnija yra strategiškai įsipareigojusi eiti ES keliu. Be to, ji palankiai vertina Juodkalnijos nuolatinį aktyvų dalyvavimą pagal BSGP vykdomose ES misijose ir operacijose ir jos norą stiprinti tokį bendradarbiavimą. Aukšto lygio ES ir Juodkalnijos dialogas saugumo ir gynybos klausimais yra lanksti glaudesnio praktinio bendradarbiavimo platforma.

ALBANIJA

10. Taryba palankiai vertina didelę Albanijos padarytą pažangą, sudariusią galimybes atidaryti visas derybų skyrių grupes. Taryba palankiai vertina vyriausybės plataus užmojo planą sėkmingai užbaigti stojimo derybas ir ragina visas politines jėgas bei suinteresuotuosius subjektus dėti daugiau pastangų ir bendradarbiauti, kad būtų užtikrinta tolesnė pažanga.
11. Taryba primena esminį Albanijos **parlamento** vaidmenį diskutuojant dėl su ES susijusių reformų bei jas priimant ir užtikrinant, kad jos būtų grindžiamos įtraukiu, konstruktyviu ir skaidriu procesu.

12. Taryba pabrėžia, kad nuo pažangos **pagrindinių principų** grupėje priklausys bendras derybų tempas. Taryba ragina Albaniją intensyvuoti reformą pagrindinių principų srityje, visų pirma užbaigti įvykdyti **tarpinius kriterijus**, susijusius su 23 ir 24 skyriais dėl teisinės valstybės, kad Albanija galėtų pradėti preliminariai uždaryti derybų skyrius. Albanija taip pat turėtų paspartinti darbą, kad būtų įvykdyti visų derybų skyrių **uždarymo kriterijai**.
13. **Pagrindinių principų**, įskaitant **teisinę valstybę**, srityje Taryba teigiamai vertina tai, kad Albanija toliau įgyvendina teisingumo reformą, ir pabrėžia, kad reikia išlaikyti teisminių institucijų sąžiningumą ir atskaitomybę taikant griežtus tikrinimo procesu nustatytus standartus. Taryba pabrėžia teisminių institucijų, įskaitant Specializuotą kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu struktūrą (SPAK), nepriklausomumo svarbą ir tai, kad svarbu toliau stiprinti teisingumo sistemos atsparumą vidaus ar išorės kišimuisi. Taryba taip pat primena, jog svarbu, kad Albanija užtikrintų veiksmingą teisminę apsaugą ir nuoseklų teismo sprendimų įgyvendinimą. Taryba palankiai vertina Albanijos pažangą, padarytą kovojant su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, ir prašo jos toliau siekti svarių rezultatų ir stiprinti gebėjimus spręsti tuos klausimus. Taryba palankiai vertina SPAK ir jos teismų jau pasiektus gerus rezultatus, be kita ko, aukšto lygio korupcijos bylose. Be to, Taryba palankiai vertina gerą bendradarbiavimą su ES ir valstybių narių teisėsaugos institucijomis, kuris turėtų būti tęsiamas, įskaitant bendradarbiavimą finansinių tyrimų srityje. Taryba dar kartą patvirtina, kad siekiant apsaugoti ES finansinius interesus, reikia stiprinti kontrolę ir konsoliduoti pajėgumus.

14. Taryba palankiai vertina padarytą pažangą, be kita ko, priimant teisės aktus dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių tokiose srityse kaip tapatybės pasirinkimas ir mažumų kalbų vartojimas, dėl asmens duomenų apsaugos ir dėl lyčių lygybės. Ji primena, jog svarbu, kad Albanija toliau stiprintų **pagrindinių teisių** apsaugą. Reikia stiprinti žiniasklaidos laisvę ir saviraiškos laisvę. Albanija turi toliau intensyvuoti pastangas didinti žiniasklaidos pliuralizmą ir nepriklausomumą, be kita ko, užtikrindama, kad garbės ir orumo įžeidimas būtų visiškai dekriminalizuotas, didindama informacijos apie žiniasklaidos priemonių savininkus ir finansavimą skaidrumą ir užtikrindama žurnalistams saugią bei patikimą aplinką. Taryba pabrėžia, kad svarbu propaguoti vaiko teises, taip pat veiksmingai įgyvendinti antrinės teisės aktus dėl mažumų, įgyvendinti visapusišką žemės sektoriaus reformą ir skaidriai bei patikimai konsoliduoti nuosavybės teises remiantis ES bendrąja pozicija dėl 1 grupės. Be to, reikia toliau stiprinti pilietinės visuomenės vaidmenį ir prasmingas konsultacijas.
15. Taryba pažymi, kad 2025 m. gegužės 11 d. parlamento rinkimai buvo konkurencingi, nepaisant nustatytų trūkumų, kuriuos reikia pašalinti. Atsižvelgdama į tai, Taryba ragina įtraukiai ir laiku įvykdyti visapusišką **rinkimų reformą**, laikantis ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro bei Venecijos komisijos rekomendacijų.
16. Taryba pripažįsta **migracijos** ir sienų valdymo srityje padarytą pažangą, kartu pabrėždama, kad svarbu toliau daryti pažangą tobulinant prieglobsčio prašytojų priėmimo sistemas ir procedūras, taip pat greitai ir visapusiškai prisiderinti prie ES vizų politikos.
17. Kalbant apie **ekonominius kriterijus**, Taryba palankiai vertina gerą Albanijos pasirengimo lygį plėtojant veikiančią rinkos ekonomiką. Ji ragina Albaniją dėti daugiau pastangų vystyti savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES ir tvariai įgyvendinti būtinas struktūrines reformas.

18. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Albaniją į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Albanijoje toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Ji teigiamai pažymi pirmuosius du dalinius mokėjimus pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę ir ragina Albaniją toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę.
19. Taryba palankiai vertina Albanijos nuolatinį konstruktyvų angažavimąsi plėtojant **daugiašalį ir regioninį bendradarbiavimą**. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad **geri kaimyniniai santykiai** ir regioninis bendradarbiavimas tebėra esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai.
20. Taryba labai teigiamai vertina tai, kad Albanija nuosekliai bendradarbiauja užsienio politikos klausimais, ir tvirtą bei ilgalaikį jos visapusišką prisiderinimą prie **ES BUSP**, be kita ko, ES ribojamųjų priemonių srityje – tai tvirtas ženklas, kad Albanija yra strategiškai įsipareigojusi eiti ES keliu. Taryba taip pat palankiai vertina Albanijos nuolatinį aktyvų dalyvavimą ES misijose ir operacijose pagal BSGP ir pasirengimą stiprinti bendradarbiavimą pagal saugumo ir gynybos partnerystę su ES.

UKRAINA

21. Taryba pakartoja, kad ryžtingai smerkia Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, kuriuo akivaizdžiai pažeidžiama JT Chartija, ir primena, kad Europos Sąjunga nesvyruodama remia Ukrainos nepriklausomybę, suverenitetą ir teritorinį vientisumą, atsižvelgiant į tarptautiniu mastu pripažintą jos sienas, ir jos prigimtinę teisę gintis nuo Rusijos agresijos. ES ir toliau teiks Ukrainai ir jos žmonėms visapusišką, politinę, finansinę, ekonominę, karinę bei diplomatinę paramą ir humanitarinę pagalbą tol, kol reikės.

22. Taryba pažymi, kad visa karinė parama, taip pat saugumo garantijos Ukrainai bus teikiamos visapusiškai paisant tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos ir atsižvelgiant į visų valstybių narių saugumo bei gynybos interesus.
23. Taryba teigiamai vertina tvirtą Ukrainos įsipareigojimą ir darbą su stojimu susijusių reformų srityje itin sudėtingomis aplinkybėmis. Taryba palankiai vertina tai, kad sėkmingai ir greitai užbaigtas peržiūros procesas, ir atkreipia deramą dėmesį į Komisijos vertinimą, kad pasirengta atidaryti visas 6 grupes. Taryba atkreipia deramą dėmesį į tai, kad Ukraina priėmė veiksmų gaires dėl teisinės valstybės, viešojo administravimo ir demokratinių institucijų, taip pat veiksmų planą dėl tautinių mažumų, ir juos visus Komisija įvertino teigiamai. Taryba tikisi, kad, laikantis plėtros metodikos ir derybų programos, bus atidarytos derybų skyrių grupės: nedelsiant pagrindinių principų grupė, o vėliau – kitos grupės. Taryba atlieka pasirengimo tolesniems veiksams darbą.
24. ES toliau **remia** Ukrainos humanitarinius poreikius, taip pat atkūrimą, atsigavimą ir atstatymą.
25. Taryba atkreipia dėmesį į nuolatinės Ukrainos pastangas stiprinti **teisinę valstybę** ir daryti pažangą vykdant **teismų** ir **viešojo administravimo reformas**, kurios tebėra labai svarbios siekiant pažangos kelyje į ES. Teisminių institucijų nepriklausomumas, nešališkumas ir sąžiningumas tebėra labai svarbūs. Be to, Taryba pabrėžia, kad Ukraina turi toliau nedelsdama užpildyti laisvas Konstitucinio Teismo vietas, pasitelkdama skaidrų ir nuopelnais grindžiamą atrankos procesą ir užtikrinti Teismo veikimą bei administracinius gebėjimus.
26. Taryba pabrėžia, kad ir toliau svarbu užtikrinti skaidrius ir nuopelnais grindžiamus atrankos ir tikrinimo procesus visose teisminėse institucijose, įskaitant Aukščiausiojo Teismo atrankos procedūras ir sąžiningumo patikrų tobulinimą. Šiame kontekste Taryba pabrėžia prasmingo tarptautinių partnerių paskirtų nepriklausomų ekspertų laikino įsitraukimo svarbą.

27. **Kovos su korupcija** srityje Taryba pabrėžia nepriklausomų ir veiksmingų kovos su korupcija institucijų svarbą ir palankiai vertina 2025 m. liepos mėn. atliktą teisės akto ištaisymą, kuriuo atkurta Ukrainos nacionalinio kovos su korupcija biuro (NABU) ir Specializuotos kovos su korupcija prokuratūros (SAPO) procesinė autonomija ir nepriklausomumas, kartu primindama, kad kai kurias nuostatas dar reikia peržiūrėti. Taryba ir toliau atidžiai stebės šią sritį ir pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad ateityje joks teisinis ar politinis kišimasis nedarytų poveikio šių institucijų darbui. Taryba teigiamai vertina NABU ir SAPO 2025 m. pasiektus rezultatus, įskaitant daug tyrimų, visų pirma aukšto lygio korupcijos bylose. Ji primygtinai ragina Ukrainą toliau dėti pastangas, kad dar pagerintų rezultatus ir gebėjimus šioje srityje. Šiame kontekste ji taip pat palankiai vertina tai, kad Ukraina neseniai priėmė įstatymą dėl Turto susigrąžinimo ir valdymo agentūros (ARMA) reformos, ir tikisi, kad jis bus greitai įgyvendintas. Taryba pabrėžia, kad svarbu laiku užbaigti Aukščiausiojo kovos su korupcija teismo papildomų teisėjų atranką ir skyrimą, laikantis patikimos procedūros.
28. Taryba palankiai vertina nuolatinį Ukrainos įsipareigojimą propaguoti ir apsaugoti **pagrindines teises** ir atkreipia dėmesį į tolesnį teisėkūros ir institucinės sistemos stiprinimą šioje srityje. Reikia stebėti įtariamo politinio spaudimo kovos su korupcija aktyvistams, žmogaus teisių gynėjams bei pilietinės visuomenės organizacijoms atvejus ir imtis dėl jų veiksmų. Taryba atkreipia deramą dėmesį į tolesnius pakeitimus, priimtus siekiant sustiprinti teisėkūros sistemą dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių apsaugos. Šie teisės aktai ir Ukrainos priimtas įsipareigojimas turėtų būti toliau įgyvendinami laikantis derybų programos. Taryba ragina Ukrainą stiprinti, be kita ko, skaidrią, pliuralistinę ir nepriklausomą žiniasklaidos aplinką, pilietinės visuomenės organizacijų apsaugą ir mažumoms priklausančių asmenų teisių užtikrinimą.
29. Reikia dėti daugiau pastangų **kovojant su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija** ir kišimusi.

30. Kalbant apie **ekonominius kriterijus**, Taryba gerai vertina Ukrainos tvarų makroekonominį stabilumą ir pažangą vykdant fiskalines ir viešojo administravimo reformas, kurias reikia tęsti, ir prašo Ukrainos toliau įgyvendinti EBPO įmonių valdymo principus. Palankiai vertinama didelę pažangą, padarytą kuriant veikiančią rinkos ekonomiką, Taryba ragina Ukrainą dėti daugiau pastangų vystyti savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES. Taryba palankiai vertina tai, kad toliau įgyvendinamas Ukrainos planas, kuris yra **Ukrainos priemonės** dalis, teigiamai pažymi jo lemiamą indėlį į iki šiol įgyvendintas reformas, įskaitant reformas, būtinas Ukrainai siekiant įstoti į ES, ir atitinkamų lėšų išmokėjimą ir primena, kad reikia toliau dėti pastangas vykdyti reformas šioje srityje.
31. Primindama savo nuolatinę paramą, Taryba palankiai vertina Ukrainos pastangas didinti savo **energetinį** saugumą, atsparumą ir tiekimo nepriklausomumą itin sudėtingomis aplinkybėmis, intensyvesnių Rusijos išpuolių prieš Ukrainos energetikos ir civilinę infrastruktūrą akivaizdoje. Ji atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu plėtoti energijos tinklų sujungiamumą siekiant didinti Ukrainos energetikos sektoriaus atsparumą ir integruotis į ES energijos rinką. Dabar reikia skubiai dėti bendras pastangas siekiant padėti patenkinti neatidėliotinus poreikius ir sustiprinti Ukrainos energetikos sistemą po išpuolių.
32. Taryba tebėra pasiryžusi toliau daryti pažangą **laipsniškai integruojant** Ukrainą į ES vidaus rinką, remiantis intensyvesniu ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo, įskaitant išsamią ir visapusišką laisvosios prekybos erdvę, įgyvendinimu.
33. Taryba labai gerai vertina tai, kad Ukraina nuosekliai bendradarbiauja užsienio ir saugumo politikos klausimais, ir deda nuolatinės pastangas visapusiškai prisiderinti prie **ES BUSP**, be kita ko, ribojamųjų priemonių srityje, laikantis visų valstybių suvereniteto ir teritorinio vientisumo principų. Labai aukštas Ukrainos prisiderinimo lygis yra tvirtas ženklas, kad Ukraina yra strategiškai įsipareigojusi eiti ES keliu. Taryba palankiai vertina tai, kad Ukraina bendradarbiauja siekiant užkirsti kelią Rusijai ir Baltarusijai taikomų sankcijų apėjimui ir kad aktyviai dalyvauja ES misijose ir operacijose pagal BSGP.

MOLDOVA

34. Taryba gerai vertina tvirtą Moldovos įsipareigojimą ir darbą su stojimu susijusių reformų srityje nepaisant sudėtingų aplinkybių, kurias sukėlė Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir hibridiniai išpuoliai, be kita ko, nukreipti prieš Moldovą, taip pat pastarojo meto energetikos krizė.
35. Taryba palankiai vertina tai, kad sėkmingai ir greitai užbaigtas peržiūros procesas, ir atkreipia deramą dėmesį į Komisijos vertinimą, kad pasirengta atidaryti visas 6 grupes. Taryba atkreipia deramą dėmesį į tai, kad Moldova priėmė veiksmų gaires dėl teisinės valstybės, viešojo administravimo ir demokratinių institucijų, ir jas visus Komisija įvertino teigiamai. Taryba tikisi, kad, laikantis plėtros metodikos ir derybų programos, bus atidarytos derybų skyrių grupės: nedelsiant pagrindinių principų grupė, o vėliau – kitos grupės. Taryba atlieka pasirengimo tolesniems veiksams darbą.
36. Taryba palankiai vertina atnaujintus ir sustiprintus politinius įgaliojimus, Moldovos valdžios institucijoms suteiktus po 2024 m. spalio 20 d. įvykusio referendumo dėl narystės ES ir neseniai įvykusių parlamento rinkimų, kuriais dar kartą patvirtinami Moldovos žmonių europiniai siekiai, taip pat Moldovos įsipareigojimas eiti ES keliu ir tęsti su ES susijusias reformas. Taryba gerai vertina Moldovos demokratinių institucijų pademonstruotą atsparumą organizuojant tinkamai valdomus rinkimus sudėtingomis aplinkybėmis, įskaitant aktyvesnę užsienio kišimąsi, dezinformaciją ir kibernetinius išpuolius, visų pirma iš Rusijos. Taryba atkreipia dėmesį į patirtį, įgytą per šiuos išpuolius, kurie tebekelia grėsmę demokratiniam pasitikėjimui ir žiniasklaidos pliuralizmui, ir toliau remis Moldovą šioje srityje.

37. Kalbant apie **pagrindinius principus**, Taryba pabrėžia, kad svarbu toliau išlaikyti reformų tempą, visų pirma teisinės valstybės, teisingumo, saugumo ir pagrindinių teisių, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, srityse. Ji palankiai vertina įtraukę Moldovos požiūrį į reformų įgyvendinimą, įtraukiant pilietinę visuomenę, privatųjį sektorių ir diasporos atstovus. Taryba taip pat palankiai vertina Moldovos prašymą prisijungti prie ES pagrindinių teisių agentūros (FRA), atspindintį jos įsipareigojimą dar labiau prisiderinti prie pagrindinių teisių apsaugos ir propagavimo ES standartų.
38. Remdamasi jau padaryta reikšminga pažanga, Moldova turėtų toliau vykdyti visapusišką **teisingumo reformą**, be kita ko, užbaigti teisėjų ir prokurorų tikrinimo ir skyrimo procesą ir stiprinti teisminių institucijų nepriklausomumą ir sąžiningumą, kad būtų pasiekta teigiamų rezultatų vykdant tyrimus bei baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius sprendimus visais lygmenimis. Taryba ragina Moldovą gerinti Nacionalinės profesinio sąžiningumo kontrolės tarnybos veikimą, kad būtų veiksmingai tikrinamas aukšto lygio valstybės pareigūnų turtas ir asmeniniai interesai.
39. Taryba ragina Moldovą toliau kovoti su **korupcija**, didinti baudžiamojo persekiojimo pajėgumus ir stiprinti teismų nepriklausomumą. Taryba palankiai vertina Moldovos kovą su neteisėtu finansavimu, taip pat tai, kad ji daug dėmesio skiria tam, kad būtų pasiekta svarių rezultatų vykdant tyrimus bei baudžiamąjį persekiojimą ir priimant apkaltinamuosius nuosprendžius, be kita ko, aukšto lygio bylose. Ji giria Moldovos sisteminių požiūrį į kovą su oligarchija ir skatina toliau įgyvendinti susijusius veiksmus. Taryba taip pat atkreipia dėmesį į valdžios institucijų įsipareigojimą kovoti su pinigų plovimu, be kita ko, glaudžiau bendradarbiaujant su ES Finansinių veiksmų darbo grupe ir naudojant naujas technologines priemones, be kita ko, rinkimų laikotarpiais. Taryba palankiai vertina Moldovos pastangas stiprinti viešąjį administravimą ir finansų valdymą, įskaitant vietos valdžios reformą. Ji ragina toliau gerinti pagrindinių institucijų administracinius gebėjimus.

40. Taryba gerai vertina Moldovos atsparumą precedento neturinčių Rusijos **hibridinių** išpuolių akivaizdoje ir dar kartą patvirtina tolesnę ES paramą šioje srityje, be kita ko, pasitelkiant ES partnerystės misiją Moldovoje. Ji palankiai vertina proaktyvias Moldovos pastangas kovoti su dezinformacija, įskaitant nacionalinės komunikacijos strategijos rengimą ir novatoriškus, bendruomeninius metodus, kuriais siekiama įtraukti vietos subjektus, pavyzdžiui, ūkininkus, jaunimo organizacijas ir tikėjimo lyderius. Taryba ragina toliau angažotis Gagauzijoje ir primena, kad svarbu kovoti su dezinformacija bei skatinti įtraukią ir objektyvią komunikaciją apie integraciją į ES vietos lygmeniu. Taryba ragina Moldovą toliau dėti šias įtraukias pastangas siekiant stiprinti visuomenės atsparumą, skatinti rinkėjų dalyvavimą ir apsaugoti saviraiškos laisvę, be kita ko, Strateginių investicijų įstatymą suderinant su Europos standartais.
41. Taryba palankiai vertina Moldovos nuolatinę pažangą didinant **energetinį** saugumą ir tiekimo nepriklausomumą. Taryba taip pat teigiamai vertina Moldovos įsipareigojimą sparčiau diegti **infrastruktūros jungtis**, kad būtų sumažintas pažeidžiamumas ir sustiprintas regioninis atsparumas. ES yra pasirengusi toliau remti šį procesą.
42. **Ekonominių kriterijų** klausimu, Taryba palankiai vertina didelę pažangą, padarytą kuriant veikiančią rinkos ekonomiką, ir ragina Moldovą dėti daugiau pastangų vystyti savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES viduje. Taryba pabrėžia, kad svarbu tęsti transformatyvias ekonomines reformas ir gilinti sektorinį bendradarbiavimą su ES. Taryba rekomenduoja vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas skolos tvarumas. Tai apima viešųjų investicijų didinimą ekonomikos augimui skatinti, visų pirma įgyvendinant Moldovos **ekonomikos augimo planą**. Taryba palankiai vertina tai, kad sukurta 1,9 mlrd. EUR vertės reformų ir ekonomikos augimo priemonė, kuri yra šio ekonomikos augimo plano dalis, ir teigiamai pažymi iki šiol įgyvendintas reformas bei atitinkamų lėšų išmokėjimą, ir primena, kad reikia toliau dėti pastangas vykdyti reformas šioje srityje.

43. Taryba tebėra pasiryžusi toliau daryti pažangą **laipsniškai integruojant** Moldovą į ES vidaus rinką, remiantis intensyvesniu ES ir Moldovos asociacijos susitarimo ir išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės įgyvendinimu. Ji ragina didinti Žemės ūkio intervencinių priemonių ir mokėjimų agentūros pajėgumus ir remia tolesnį reformų koordinavimą su ES pagalba.
44. ES dar kartą patvirtina tvirtai ir ryžtingai remianti Moldovos suverenitetą ir teritorinį vientisumą laikantis tarptautiniu mastu pripažintų jos sienų ir tebėra visapusiškai pasiryžusi teikti paramą visapusiškam, taikiam ir tvariam Padniestrės konflikto sprendimui. Ji ragina Rusiją išvesti savo karines pajėgas, neteisėtai dislokuotas Moldovos teritorijoje.
45. Taryba labai teigiamai vertina tai, kad Moldova nuosekliai bendradarbiauja užsienio ir saugumo politikos klausimais ir deda nuolatinės pastangas, kad visapusiškai prisiderintų prie **ES BUSP**, be kita ko, ribojamųjų priemonių srityje, laikydamosi visų valstybių suvereniteto ir teritorinio vientisumo principų. Labai aukštas Moldovos prisiderinimo lygis yra tvirtas ženklas, kad Moldova yra strategiškai įsipareigojusi eiti ES keliu. Taryba palankiai vertina tai, kad Moldova bendradarbiauja siekiant užkirsti kelią Rusijai ir Baltarusijai taikomų sankcijų apėjimui ir kad aktyviai dalyvauja ES misijose ir operacijose pagal BSGP. Taryba palankiai vertina Moldovos pasirengimą stiprinti bendradarbiavimą saugumo ir gynybos partnerystės su ES kontekste.

SERBIJA

46. Taryba palankiai vertina tai, kad integracija į ES tebėra Serbijos strateginis tikslas, ir tikisi, kad Serbija tai aiškiau rodys tiek savo veiksmais, tiek žodžiais. Tai apima tvirtos politinės valios ir nuoseklumo demonstravimą įgyvendinant su ES susijusias reformas ir objektyvų bei nedviprasmišką informavimą apie ES. Nors praėjusiais metais reformos gerokai sulėtėjo, Taryba atkreipia dėmesį į tam tikrus pastarojo meto teigiamus pokyčius ir ragina Serbiją tęsti šią tendenciją.

47. Taryba atkreipia dėmesį į iki šiol stojimo derybose padarytą bendrą pažangą – atidaryti 22 derybų skyriai iš 35, o 2 skyriai yra preliminariai uždaryti. Atkreipdama dėmesį į Komisijos vertinimą, kad Serbija išlaikė savo pasirengimo įvykdyti 3 derybų skyrių grupės (Konkurencingumas ir integracinis augimas) atidarymo kriterijus lygi, Taryba vėl svarstys 3 derybų skyrių grupės atidarymo klausimą pagal derybų programą, visų pirma primindama, kad Serbija turi toliau daryti didelę pažangą teisinės valstybės ir santykių su Kosovu normalizavimo srityse, nes tai ir toliau lems bendrą stojimo derybų spartą.
48. Taryba atkreipia dėmesį į vidaus **masinius protestus**, kilusius įgriuvus geležinkelio stoties stogui Novi Sade ir dėl to žuvus 16 žmonių. Nors susirinkimų laisvė iš esmės užtikrinta, Taryba primena, kad ją reikia stiprinti ir kad reikia užtikrinti žurnalistų saugumą. Pranešimus apie smurtą ir pernelyg didelės jėgos naudojimą per kai kuriuos iš tų protestų reikia nešališkai ir nuodugniai ištirti. Taryba ragina Serbiją sumažinti įtampą ir įveikti gilią poliarizaciją visuomenėje sudarant sąlygas įtraukiam dialogui, kuriame dalyvautų visi suinteresuotieji subjektai, įskaitant pilietinę visuomenę.
49. Taryba pakartoja, kad apskritai svarbu apsaugoti visas **pagrindines teises**, įskaitant žiniasklaidos laisvę, saviraiškos laisvę ir pažeidžiamiausių grupių apsaugą, taip pat svarbu užtikrinti nediskriminacinę elgesį su mažumoms priklausančiais asmenimis visoje Serbijoje. Taryba apgailestaudama atkreipia dėmesį į regresą saviraiškos laisvės srityje, tačiau palankiai vertina tai, kad priimti žiniasklaidos teisės aktų pakeitimai, kuriuos itin svarbu įgyvendinti tiek paraidžiui, tiek atsižvelgiant į jų dvasią. Taryba palankiai vertina veiksmus, kurių iki šiol imtasi, tačiau ragina Serbiją skubiai įtraukti ir skaidriu būdu užbaigti Elektroninės žiniasklaidos reguliavimo institucijos (REM) tarybos narių skyrimo procesą ir užtikrinti jos gebėjimą veiksmingai veikti. Taryba taip pat ragina Serbiją aktyviai imtis veiksmų siekiant užkirsti kelią visų formų dezinformacijai bei užsienio vykdomam manipuliavimui informacija ir su jais kovoti, įskaitant kovą su prieš ES nukreiptais naratyvais žiniasklaidoje bei viešųjų ryšių priemonėse. Serbija turi užtikrinti tikrai palankią aplinką pilietinei visuomenei, žiniasklaidai ir akademinėi laisvei ir stiprinti žurnalistų apsaugą ir saugumą.

50. Serbija turėtų paspartinti reformas ir pasiekti konkrečių bei apčiuopiamų rezultatų, susijusių su **pagrindinių principų** grupe, visų pirma dėmesį skiriant 23 ir 24 skyrių dėl teisinės valstybės tarpinių kriterijų įvykdymui. Taryba pažymi, kad nepadaryta jokios pažangos teisminių institucijų srityje ir padaryta nedidelė pažanga kovojant su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu.
51. Taryba palankiai vertina tai, kad priimti įstatymo dėl bendro rinkėjų registro pakeitimai, ir pabrėžia, kad svarbu jį tinkamai įgyvendinti, visų pirma užbaigiant rinkėjų registro auditą. Taryba primygtinai ragina Serbiją atsižvelgti į ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro ir Europos Tarybos organų pateiktas likusias rekomendacijas, įskaitant rekomendacijas, susijusias su pagrindiniais **rinkimų proceso** aspektais.
52. Taryba palankiai vertina toliau daromą pažangą sienų valdymo srityje ir ragina Serbiją skubiai prisiderinti prie ES vizų politikos. Taryba su susirūpinimu atkreipia dėmesį į tai, kad Rusijos piliečiams suteikus Serbijos pilietybę pagal pagreitintą procedūrą, jie gauna teisę į ES keliauti be vizų, o tai kelia potencialų pavojų ES saugumui.
53. **Ekonominių kriterijų** klausimu Taryba palankiai vertina gerą Serbijos pasirengimo lygį plėtojant veikiančią rinkos ekonomiką ir ragina Serbiją intensyvinti pastangas vystyti savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES viduje ir įgyvendinti būtinas struktūrines reformas. Taryba palankiai vertina Serbijos veiksmus siekiant įvairinti energijos šaltinius ir tiekimo maršrutus.
54. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Serbiją į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Serbijoje toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Ji teigiamai pažymi išankstinio finansavimo išmokėjimą ir ragina Serbiją toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę rengiantis kitiems mokėjimams.

55. Taryba ragina Serbiją stiprinti **gerus kaimyninius santykius** ir prisidėti prie stabilumo ir susitaikymo su visais partneriais regione. Nors tai, kad Serbija laikėsi įsipareigojimų keliose regioninio bendradarbiavimo iniciatyvose, vertinama palankiai, vis dar reikia ryžtingų pastangų, kad būtų išspręsti klausimai, kylantys iš praeities palikimo, laikantis tarptautinės teisės ir įtvirtintų principų.
56. Taryba ir toliau akcentuoja, kad svarbu vykdyti prasmingą regioninį bendradarbiavimą **nagrinėjant karo nusikaltimų bylas šalies viduje**, ištirti likusias asmenų dingimo bylas ir visapusiškai bendradarbiauti su Tarptautiniu baudžiamųjų tribunolų likusių funkcijų mechanizmu. Nei nuteisti karo nusikaltėliai, nei jų nusikaltimų šlovinimas ar neigimas neturėtų sulaukti paramos.
57. Taryba palankiai vertina tai, kad Serbija pastaruoju metu vis labiau prisiderina prie ES BUSP, tačiau pakartoja, jog labai tikisi, kad Serbija dės daugiau pastangų, kad visiškai **prisiderintų**, visų pirma didžiausią prioritetą skirdama prisiderinimui prie ES ribojamųjų priemonių Rusijai ir Baltarusijai, kurių imtasi Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste. Taryba taip pat ragina Serbijos valdžios institucijas susilaikyti nuo veiksmų ir pareiškimų, kurie prieštarauja ES pozicijoms užsienio politikos ir kitais strateginiais klausimais. Taryba palankiai vertina Serbijos pagalbą Ukrainai ir ragina Serbiją tęsti bendradarbiavimą su ES, kad būtų užkirstas kelias ES ribojamųjų priemonių apėjimui. Taryba palankiai vertina Serbijos nuolatinį aktyvų dalyvavimą bei indėlį pagal ES BSGP vykdomose ES misijose ir operacijose.
58. Taryba dar kartą patvirtina visapusiškai remianti ES tarpininkaujamą Belgrado ir Prištinos dialogą dėl santykių normalizavimo, kuriam vadovauja vyriausioji įgaliotinė ir kurį remia ES specialusis įgaliotinis.

59. Pažanga jų kelyje į ES priklauso nuo pastangų nedelsiant ir be išankstinių sąlygų visapusiškai įgyvendinti visus įsipareigojimus pagal 2023 m. susitarimą siekiant santykių normalizavimo ir jo įgyvendinimo priedą bei visus ankstesnius susitarimus. Jei nebus padaryta pažanga normalizuojant santykius, abi šalys rizikuoja prarasti svarbias galimybes. Taryba pripažįsta, kad dėl vidaus politinio konteksto tiek Serbijoje, tiek Kosove yra iškilę iššūkių daryti pažangą, ir apgailestauja dėl to, kad abi šalys vis dar nevisapusiškai yra įgyvendinusios kelis dialogo susitarimus.
60. Tikimasi, kad Serbija visapusiškai įgyvendins visus per dialogą pasiektus susitarimus ir pradės vykdyti savo įsipareigojimus pagal 2023 m. susitarimą inicijuodama dokumentų ir simbolių pripažinimą pagal 1 straipsnį, ir neprieštaraus Kosovo narystei jokiaje tarptautinėje organizacijoje, kaip numatyta 4 straipsnyje.
61. Taryba pakartoja, kad yra numatyta, jog Serbijos remiamų struktūrų ir tarnybų, visų pirma sveikatos priežiūros ir švietimo, statuso klausimas turėtų būti išspręstas koordinuotai, skaidriai ir įtraukiai, laikantis dialogo susitarimų ir Kosovo teisės.
62. Taryba pakartoja, kad tikisi Kosovo serbų reintegracijos, pradedant įtraukiu dalyvavimu Kosovo institucijų veikloje visais lygmenimis, po to besąlygiškai reintegruojant reikalavimus atitinkančius teismų ir policijos darbuotojus pagal dialogo susitarimus ir visapusiškai laikantis Kosovo teisinės sistemos.
63. Tikimasi, kad Serbija ir Kosovas susilaikys nuo provokacinių veiksmų, vengs nesantaiką kurstančios retorikos ir ras tvarius bei koordinuotus sprendimus, kuriais visiems piliečiams būtų užtikrinta sauga, saugumas ir dalyvaujamoji demokratija. Taryba atkreipia dėmesį į deeskalavimo veiksmus, kurių abi šalys ėmėsi 2025 m.

64. Taryba pakartoja griežtai smerkianti 2023 m. gegužės mėn. šiaurės Kosove Kosovo serbų protestuotojų įvykdytus smurtinius veiksmus prieš piliečius, KFOR narius, teisėsaugą ir žiniasklaidą, taip pat 2023 m. rugsėjo mėn. įvykdytą smurtinį išpuolį prieš Kosovo policiją. Smurtas nepateisinamas. Taryba su dideliu susirūpinimu pažymi, kad Serbija dar nepatenkino lūkesčių dėl visiškos atskaitomybės, ir labai apgailestauja dėl nepakankamų Serbijos veiksmų šiuo atžvilgiu, įskaitant dialogo procedūrų dėl savitarpio teisinės pagalbos pažeidimus.
65. Taryba atkreipia dėmesį į vyriausiosios įgaliotinės pasirengimą sušaukti aukšto lygio dialogo susitikimą, kai tik bus sudarytos tam palankios sąlygos, ir tikisi, kad abi šalys pasinaudos šia galimybe pasiekti konkrečių rezultatų siekiant visapusiško teisiškai privalomo susitarimo dėl santykių normalizavimo pagal tarptautinę teisę ir ES *acquis*.

ŠIAURĖS MAKEDONIJA

66. Taryba palankiai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija išlaikė integraciją į ES kaip strateginį tikslą, ir ragina ją intensyvinti pastangas daryti pažangą vykdant su ES susijusias reformas. Primindama 2022 m. liepos mėn. išvadas, Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad Šiaurės Makedonija dar nebaigė **konstitucinių pakeitimų**, dėl kurių ji yra įsipareigojusi. Taryba dar kartą patvirtina esanti pasirengusi ilgiau nedelsdama ir nepriimdama papildomų politinių sprendimų sušaukti kitą tarpvyriausybines konferencijas, kai tik Šiaurės Makedonija įvykdys šį įsipareigojimą laikydamasi savo vidaus procedūrų. Taryba yra pasirengusi po to kuo greičiau atidaryti pirmąją derybų skyrių grupę, laikydamasi derybų programos.

67. Taryba pabrėžia, kad Šiaurės Makedonija turi imtis skubių ir ryžtingų veiksmų, kad atitiktų 1-os **pagrindinių principų** grupės atidarymo kriterijus. Taryba ragina Šiaurės Makedoniją intensyviai pastangas ir įgyvendinti reformas, visų pirma teisinės valstybės srityje, kurioje praėjusiais metais pažangos nebuvo padaryta. Šiaurės Makedonija turi apsaugoti teismų nepriklausomumą ir sąžiningumą, be kita ko, stiprindama Teisėjų tarybą pagal 2023 m. tarpusavio vertinimo misijos rekomendaciją ir Venecijos komisijos nuomonę. Reikia sustiprinti kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Šiaurės Makedonija turi parodyti geresnius rezultatus efektyviau vykdydama tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, priimdama galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius ir konfiskuodama nusikalstamu būdu įgytą turtą aukšto lygio korupcijos bylose. Taryba ragina Šiaurės Makedoniją priimti naują baudžiamąjį kodeksą, atitinkantį ES *acquis* ir tarptautinius standartus. Taryba pažymi, kad viešojo administravimo reformos srityje padaryta tam tikra pažanga, ir ragina Šiaurės Makedoniją intensyviai pastangas modernizuoti viešąjį administravimą ir užtikrinti, kad būtų sukurti reikiami administraciniai gebėjimai.
68. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos pateiktą informaciją apie pastaruoju metu padarytą tam tikrą pažangą ir ragina Šiaurės Makedonijos valdžios institucijas įtraukiu būdu parengti visas **trejas veiksmų gaires**: dėl demokratinių institucijų veikimo, viešojo administravimo reformos ir teisinės valstybės skyrių, taip pat **veiksmų planą**, skirtą mažumoms ar bendruomenėms priklausančių asmenų teisių apsaugai, ir užbaigti su šiomis veiksmų gairėmis ir veiksmų planu susijusį darbą.
69. Taryba dar kartą ragina Šiaurės Makedoniją toliau stiprinti **pagrindines teises**, įskaitant mažumoms ar bendruomenėms priklausančių asmenų teises, žiniasklaidos laisvę ir saviraiškos laisvę.

70. Taryba palankiai vertina tai, kad 2025 m. spalio ir lapkričio mėn. įvykę paskiausi vietos rinkimai iš esmės buvo konkurencingi, nors ir buvo tam tikrų procedūrinių trūkumų. Vis dar reikia visapusiškos **rinkimų reformos**, kurią vykdant, be kita ko, reikia atsižvelgti į likusias ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro ir Venecijos komisijos rekomendacijas.
71. Taryba palankiai vertina Šiaurės Makedonijos ir FRONTEX bendradarbiavimą sienų valdymo srityje. Taryba ragina Šiaurės Makedoniją dėti daugiau pastangų pagerinti prieglobsčio prašytojų priėmimo sistemas ir procedūras.
72. Kalbant apie **ekonominius kriterijus**, Taryba atkreipia dėmesį į gerą pasirengimo lygį ir nedidelę pažangą, kurią Šiaurės Makedonija padarė plėtodama veikiančią rinkos ekonomiką. Ji teigiamai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija padarė tam tikrą pažangą, ir ragina šią šalį kandidatę intensyviai pastangas vystyti savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES viduje ir įgyvendinti būtinas struktūrines reformas. Taryba palankiai vertina pastarojo meto pažangą, susijusią su geležinkelio jungtimi strategiškai svarbiame VIII transporto koridoriuje, ir tikisi, kad priiinti įsipareigojimai bus veiksmingai įgyvendinti.
73. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Šiaurės Makedoniją į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Šiaurės Makedonijoje toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Ji teigiamai pažymi pirmuosius du dalinius mokėjimus pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę ir ragina Šiaurės Makedoniją toliau įgyvendinti reformų darbotvarkę.

74. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad **geri kaimyniniai santykiai** ir regioninis bendradarbiavimas tebėra esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai. Taryba primena, kad svarbu pasiekti apčiuopiamų rezultatų ir sąžiningai įgyvendinti dvišalius susitarimus, įskaitant Prespos susitarimą su Graikija ir Draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį su Bulgarija, vadovaujantis derybų programa.
75. Taryba labai teigiamai vertina tai, kad Šiaurės Makedonija nuosekliai bendradarbiauja užsienio politikos klausimais, ir tvirtą bei ilgalaikį jos visapusišką prisiderinimą prie **ES BUSP**, be kita ko, ES ribojamųjų priemonių srityje – tai tvirtas ženklas, kad Šiaurės Makedonija yra strategiškai įsipareigojusi eiti ES keliu. Taryba taip pat palankiai vertina Šiaurės Makedonijos nuolatinį aktyvų dalyvavimą ES misijose ir operacijose pagal BSGP ir pasirengimą stiprinti bendradarbiavimą pagal saugumo ir gynybos partnerystę su ES.

BOSNIJA IR HERCEGOVINA

76. Po to, kai 2024 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba priėmė sprendimą **pradėti stojimo derybas** su Bosnija ir Hercegovina, Taryba tikisi, kad Bosnija ir Hercegovina imsis visų 2022 m. spalio 12 d. Komisijos rekomendacijoje nurodytų atitinkamų veiksmų, kad Taryba galėtų priimti derybų programą, kai tik bus įvykdytos šios sąlygos. Reikia tolesnių pastangų įgyvendinant 14 pagrindinių prioritetų, išdėstytų Komisijos nuomonėje dėl Bosnijos ir Hercegovinos paraiškos dėl narystės ES, kuriai Taryba pritarė 2019 m.

77. Taryba pažymi, kad **reformų dinamika** toliau stringa, ir primygtinai ragina visus politinius subjektus vėl sutelkti šalies dėmesį į pažangą siekiant narystės ES ir pasiekti rezultatų įgyvendinant būtinas reformas. Bosnija ir Hercegovina turėtų prioriteto tvarka priimti naujus įstatymus – Aukštosios teismų ir prokuratūros tarybos įstatymą ir Teismų įstatymą, kurie atitiktų Europos standartus, taip pat paskirti vyriausiąjį derybininką. Bosnija ir Hercegovina taip pat turi parengti nacionalinį *acquis* priėmimo planą ir skubiai paskirti nacionalinį PNPP koordinatorių.
78. Taryba pažymi, kad nepadaryta jokios pažangos **teisminių institucijų ir kovos su korupcija srityse**, ir pabrėžia, kad Konstitucinio Teismo sprendimų turi būti visapusiškai laikomasi, jie turi būti visapusiškai įgyvendinami ir turi būti visapusiškai užtikrinamas jų vykdymas. Taryba taip pat pažymi, kad padaryta tam tikra pažanga **kovojant su organizuotu nusikalstamumu**, ir palankiai vertina tai, kad ratifikuotas Eurojusto bendradarbiavimo susitarimas ir priimtas Įstatymas dėl asmens duomenų apsaugos. Vis dar reikia pasiekti rezultatų tyrimų ir apkaltinamųjų nuosprendžių srityje ir toliau stiprinti šalies institucinius, planavimo ir koordinavimo gebėjimus kovojant su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu.
79. Taryba palankiai vertina tai, kad, pasirašius ir pradėjus laikinai taikyti susitarimą dėl FRONTEX statuso, priimtas Sienuų kontrolės įstatymas ir operatyviai dislokuoti FRONTEX darbuotojai, ir ragina Bosniją ir Hercegoviną skubiai visapusiškai suderinti savo teisės aktus su ES **vizų politika**.
80. Taryba atkreipia dėmesį į ribotas pastangas **pagrindinių teisių** srityje ir ragina Bosniją ir Hercegoviną visapusiškai gerbti susirinkimų, asociacijų ir saviraiškos laisvę ir susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, kurie neigiamai paveiktų naudojimąsi jomis. Vadovaujantis tarptautinių organizacijų rekomendacijomis, iki 2026 m. visuotinių rinkimų reikia pagerinti rinkimų sąžiningumą.

81. Kalbant apie Deitono taikos susitarimu nustatytus **institucinius mechanizmus**, Bosnija ir Hercegovina turi vykdyti tolesnes konstitucines ir rinkimų reformas, kad užtikrintų visų piliečių lygybę ir nediskriminavimą, visų pirma įgyvendindama Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką byloje *Sejdić-Finci* ir susijusią praktiką. Taryba pakartoja raginanti vykdyti įtraukų tam tikrų konstitucinių ir rinkimų reformų procesą vedant tikrą dialogą ir laikantis Europos standartų, kad iš rinkimų proceso būtų pašalinta visų formų nelygybė ir diskriminacija, visų pirma 2026 m. rinkimų atveju. Taryba taip pat primena, kad dar turi būti užtikrintas tam tikrų Konstitucinio Teismo sprendimų įgyvendinimas. Neturėtų būti imamasi jokių veiksmų, dėl kurių šiuos sprendimus taptų sunkiau įgyvendinti arba dar labiau padidėtų susiskaidymas.
82. Taryba pakartoja esanti **tvirtai įsipareigojusi** remti Bosnijos ir Hercegovinos, kaip vieningos, nedalomos ir suverenios šalies, narystės ES perspektyvą. Taryba primygtinai ragina visus Bosnijos ir Hercegovinos politinius subjektus susilaikyti nuo provokuojančios nesantaiką kurstančios retorikos bei veiksmų ir jų atsisakyti, be kita ko, nekvestionuoti šalies suvereniteto, vienybės ir teritorinio vientisumo, laikytis visų piliečių, priklausančių šalį sudarančioms ir kitoms tautoms, lygybės ir nediskriminavimo principų, nustoti šlovinti nuteistus karo nusikaltėlius ir aktyviai skatinti pasitikėjimą bei susitaikymą.
83. Taryba atkreipia dėmesį į pastarojo meto pokyčius Serbų Respublikos Nacionalinėje Asamblėjoje, kurie prisideda prie politinės padėties deeskalavimo. Taryba pabrėžia, jog itin svarbu, kad Serbų Respublikos autonominio vieneto valdžios institucijos pademonstruotų aiškią politinę valią atsisakyti likusių iniciatyvų ir teisės aktų, kurie prieštarauja šalies konstitucinei tvarkai bei keliui į ES ir toliau kelia susirūpinimą.

84. **Ekonominių kriterijų** klausimu Taryba ragina Bosniją ir Hercegoviną intensyvuoti pastangas siekiant daryti pažangą kuriant veikiančią rinkos ekonomiką, vystant savo gebėjimą atlaikyti konkurencinį spaudimą ir rinkos jėgas ES viduje, taip pat įgyvendinti būtinas struktūrines reformas.
85. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Bosniją ir Hercegoviną į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Bosnijoje ir Hercegovinoje toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Taryba palankiai vertina tai, kad neseniai priimta **reformų darbotvarkė**, kuri reikalinga išmokoms pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę išmokėti, ir ragina Bosniją ir Hercegoviną ratifikuoti susitarimus dėl paskolos ir tos priemonės, paskirti reformų ir ekonomikos augimo priemonės koordinatorių ir ilgiau nedelsiant pradėti įgyvendinti reformas.
86. Taryba palankiai vertina tai, kad pratęsti operacijos **EUFOR ALTHEA** įgaliojimai – šiai operacijai ir toliau tenka itin svarbus vaidmuo padedant Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijoms ir toliau užtikrinti saugią ir patikimą aplinką visiems piliečiams.
87. Taryba pakartoja, jog svarbu tęsti tarptautinių subjektų bendradarbiavimą, ir pareiškia remianti **vyriausiojo įgaliotinio** ir jo biuro misiją siekiant įgyvendinti darbotvarkę „5+2“.
88. Taryba ragina Bosniją ir Hercegoviną toliau aktyviai dalyvauti regioniniame bendradarbiavime bei palaikyti **gerus kaimyninius santykius** ir pakartoja savo raginimą Bosnijai ir Hercegovinai skubiai ratifikuoti visus regioninius **mobilumo susitarimus** pagal Berlyno procesą.

89. Taryba palankiai vertina tai, kad Bosnija ir Hercegovina visiškai prisiderino prie **ES BUSP** – tai rodo, kad ji yra aiškiai įsipareigojusi eiti ES keliu, ir ragina ją išlaikyti šį prisiderinimą ir visapusiškai įgyvendinti ribojamąsias priemones, be kita ko, taikomas Rusijai ir Baltarusijai.

KOSOVAS

90. Taryba palankiai vertina nuolatinį Kosovo **įsipareigojimą** žengti europiniu keliu ir vykdyti susijusias reformas, kurioms ES toliau teiks paramą.
91. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad ataskaitiniu laikotarpiu vykdant reformas apskritai padaryta **nedidelė pažanga**, ir ragina Kosovą užmegzti partijų tarpusavio bendradarbiavimą ir paspartinti reformų tempą. Reikia dėti pastangas visų pirma siekiant stiprinti viešojo administravimo reformą ir teisinę valstybę, įskaitant teismų sistemos konsolidavimą, kovą su korupcija ir pagrindinių teisių, visų pirma saviraiškos laisvės, apsaugą, tose srityse, kuriose pažangos nepadaryta. Taryba **pažymi, kad padaryta tam tikra pažanga** kovojant su organizuotu nusikalstamumu.
92. Taryba palankiai vertina tai, kad 2025 m. vasario mėn. **parlamento rinkimai** buvo konkurencingi ir surengti pagal naują teisinę sistemą, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į didelius iššūkius ir ragina Kosovą toliau konsoliduoti savo rinkimų sistemą laikantis 2025 m. ES rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijų.
93. Taryba su susirūpinimu atkreipia dėmesį į užsitęsusią politinę aklavietę po parlamento rinkimų ir pabrėžia gerai administruojamo ir įtraukaus rinkimų proceso rengiantis 2025 m. gruodžio 28 d. įvyksiantiems pirmalaikiams visuotiniams rinkimams svarbą, apgailestaudama dėl mėginimų politizuoti Centrinės rinkimų komisijos darbą.
94. Taryba palankiai vertina tai, kad 2025 m. **vietos rinkimai** buvo surengti skaidriai ir profesionaliai, dalyvaujant visoms bendruomenėms.
95. Taryba pripažįsta migracijos valdymo srityje padarytą pažangą ir ragina Kosovą skubiai prisiderinti prie ES vizų politikos.

96. **Ekonominių kriterijų** klausimu Taryba palankiai vertina tam tikrą Kosovo padarytą pažangą plėtojant veikiančią rinkos ekonomiką ir kiek tai susiję su jo gebėjimu atlaikyti konkurencinį spaudimą bei rinkos jėgas ES, ir ragina Kosovą įgyvendinti būtinas struktūrines reformas.
97. Taryba tebėra įsipareigojusi toliau daryti pažangą laipsniškai integruojant Kosovą į ES vidaus rinką, remiantis, *inter alia*, aktyvesniu Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimu. Taryba palankiai vertina tai, kad Kosove toliau įgyvendinamas Vakarų Balkanų **ekonomikos augimo planas**; tai yra tai, ko reikia, kad būtų suteikta konkreti nauda piliečiams. Kad galėtų pradėti gauti išmokas pagal reformų ir ekonomikos augimo priemonę, Kosovas turi ilgiau nedelsdamas ratifikuoti susitarimus dėl paskolos ir tos priemonės.
98. Taryba ragina Kosovą toliau bendradarbiauti su **EULEX** ir kitais atitinkamais tarptautiniais subjektais ir besąlygiškai remti **Kosovo specialiųjų bylų tyrimo skyriaus ir Specialiosios prokuratūros** darbą.
99. **Regioninio bendradarbiavimo**, visų pirma įgyvendinant Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimą (VELPS), srityje itin svarbu laikytis konstruktyvaus požiūrio.
100. Taryba labai teigiamai vertina tai, kad Kosovas smerkia Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, taip pat labai teigiamai vertina tai, kad Kosovas ir toliau savanoriškai prisiderina prie **ES BUSP** ir įgyvendina ES ribojamąsias priemones – tai aiškiai parodo Kosovo strateginį pasirinkimą ir jo vietą vertybių bendruomenėje.
101. Teigiamai pažymėdama tvarkingą vietos valdymo perdavimą keturiose šiaurinėse savivaldybėse, Taryba pakartoja savo praėjusių metų išvadas ir tikisi, kad likusios priemonės bus panaikintos.
102. Taryba dar kartą patvirtina visapusiškai remianti ES tarpininkaujama Belgrado ir Prištinos dialogą dėl santykių normalizavimo, kuriam vadovauja vyriausioji įgaliotinė ir kuri remia ES specialusis įgaliotinis.

103. Pažanga jų kelyje į ES priklauso nuo pastangų ilgiau nedelsiant ir be išankstinių sąlygų visapusiškai įgyvendinti visus savo įsipareigojimus pagal 2023 m. susitarimą siekiant santykių normalizavimo bei visus ankstesnius susitarimus. Jei nebus padaryta pažanga normalizuojant santykius, abi šalys rizikuoja prarasti svarbias galimybes. Taryba pripažįsta, kad dėl vidaus politinio konteksto tiek Kosove, tiek Serbijoje yra iškilę iššūkių daryti pažangą, ir apgailestauja, kad abi šalys vis dar nevisapusiškai yra įgyvendinusios kelis dialogo susitarimus.
104. Tikimasi, kad Kosovas visapusiškai įgyvendins visus Belgrado ir Prištinės dialogo metu pasiektus susitarimus, o tai apima serbų daugumos savivaldybių asociacijos / bendrijos sukūrimą, ir pradės vykdyti savo įsipareigojimus pagal 2023 m. susitarimą, pradėdamas procesą, kurio rezultatas būtų konkretūs susitarimai ir garantijos „dėl tinkamo serbų bendruomenės Kosove savivaldos lygio“ pagal 7 straipsnį.
105. Taryba pakartoja, kad Serbijos remiamų struktūrų ir tarnybų Kosove, visų pirma sveikatos priežiūros ir švietimo, statuso klausimas turėtų būti išspręstas koordinuotai, skaidriai ir įtraukiai, laikantis dialogo susitarimų ir Kosovo teisės. Taryba su susirūpinimu atkreipia dėmesį į kelis nekoordinuotus Kosovo veiksmus, įskaitant veiksmus, nukreiptus prieš Kosove veikiančias Serbijos remiamas struktūras ir tarnybas, kurie neigiamai paveikė Kosovo serbus ir kitas bendruomenes, taip pat jų galimybes naudotis pagrindinėmis viešosiomis ir socialinėmis paslaugomis.
106. Taryba pakartoja savo lūkesčius dėl Kosovo serbų reintegracijos, pradedant jų įtraukiu dalyvavimu Kosovo institucijų veikloje visais lygmenimis, po to besąlygiškai reintegruojant reikalavimus atitinkančius teismų ir policijos darbuotojus pagal dialogo susitarimus ir visapusiškai laikantis Kosovo teisinės sistemos.
107. Tikimasi, kad Kosovas ir Serbija susilaikys nuo provokacinių veiksmų, vengs nesantaiką kurstančios retorikos ir ras tvarius bei koordinuotus sprendimus, kuriais visiems piliečiams būtų užtikrinta sauga, saugumas ir dalyvaujamoji demokratija. Taryba atkreipia dėmesį į deeskalavimo veiksmus, kurių abi šalys ėmėsi 2025 m.

108. Taryba pakartoja griežtai smerkianti 2023 m. gegužės mėn. šiaurės Kosove Kosovo serbų protestuotojų įvykdytus smurtinius veiksmus prieš piliečius, KFOR narius, teisėsaugą ir žiniasklaidą, taip pat 2023 m. rugsėjo mėn. įvykdytą smurtinį išpuolį prieš Kosovo policiją, ir solidarizuojasi su nukentėjusiais žmonėmis. Smurtas nepateisinamas. Taryba pabrėžia, kad reikia visiškos atskaitomybės.
109. Taryba atkreipia dėmesį į vyriausiosios įgaliotinės pasirengimą sušaukti aukšto lygio dialogo susitikimą, kai tik bus sudarytos tam palankios sąlygos, ir tikisi, kad abi šalys pasinaudos šia galimybe pasiekti konkrečių rezultatų siekiant visapusiško teisiškai privalomo susitarimo dėl santykių normalizavimo pagal tarptautinę teisę ir ES *acquis*.
110. Taryba primena, jog reikia pakeisti Kosovo specialiosios normalizavimo klausimų grupės darbotvarkę, kad būtų atspindėtos Kosovo pareigos, nurodytos 2023 m. susitarime.

TURKIJA

111. Turkija tebėra šalis kandidatė ir viena iš labai svarbių partnerių daugelyje bendro intereso sričių. Taryba dar kartą patvirtina savo ankstesnes išvadas ir pažymi tai, kad Turkijos stojimo derybos faktiškai sustojo ir kad negalima svarstyti, ar nereikėtų atidaryti ar uždaryti jokių kitų skyrių. Atsižvelgdama į ankstesnes Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos išvadas dėl santykių su Turkija, Taryba pakartoja, tai kad ES yra strategiškai suinteresuota stabilia ir saugia aplinka rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje ir bendradarbiavimu grindžiamų, abipusiškai naudingų santykių su Turkija plėtojimu.
112. ES primena **esanti pasirengusi** palapsniui, proporcingai ir pasilikdama galimybę nebetęsti proceso **toliau bendradarbiauti su Turkija** bendro intereso srityse, vadovaujantis 2024 m. balandžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis ir jei bus laikomasi nustatytų sąlygų.

113. Taryba atkreipia deramą dėmesį į **konkrečius veiksmus, kurių buvo imtasi tame kontekste**, visų pirma į surengtus naujus aukšto lygio dialogus arba aukšto lygio dialogus, kurie anksčiau buvo sustabdyti, ir Europos investicijų banko darbą siekiant atnaujinti operacijas, daugiausia dėmesio skiriant privačiajam sektoriui. Taryba taip pat atkreipia deramą dėmesį į tai, kad tęsiami dialogai užsienio politikos ir regioniniais klausimais, taip pat ES ir Turkijos aukšto lygio sektorių dialogai, nustatyti ankstesnėse Europos Vadovų Tarybos išvadose. Siekiant pažangos įvairiose bendradarbiavimo srityse bus labai svarbus pačios Turkijos konstruktyvus dalyvavimas. Šiuo atžvilgiu Taryba daug svarbos teikia derybų dėl Kipro problemos sprendimo atnaujinimui ir pažangai šiose derybose toliau stiprinant ES ir Turkijos bendradarbiavimą.
114. Taryba yra itin susirūpinusi dėl nerimą keliančio regreso ir toliau **blogėjančios padėties demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityse**. Sisteminis nepriklausomumo trūkumas ir nederamas spaudimas teisminėms institucijoms, taip pat laisvos ir saugios saviraiškos apribojimai, demokratiškai išrinktų pareigūnų ir opozicijos veikėjų, įskaitant Stambulo merą, taip pat politinių aktyvistų, pilietinės visuomenės ir verslo atstovų, žurnalistų ir kitų asmenų areštai ir baudžiamasis persekiojimas kelia vis daugiau klausimų dėl to, kaip Turkija laikosi demokratinių vertybių, ir padidino susirūpinimą dėl jos teisminių institucijų nepriklausomumo. Didelį susirūpinimą taip pat kelia didėjantis spaudimas pilietinės visuomenės organizacijoms, ypač dirbančioms su moterimis, LGBTI asmenimis, aplinkos apsaugos ir žmogaus teisių srityse. Taryba ragina Turkiją skubiai užtikrinti, kad šios neigiamos tendencijos pasikeistų, ir patikimai pašalinti šiuos ir visus kitus Komisijos ataskaitoje nurodytus didelius trūkumus.
115. Taryba taip pat yra labai susirūpinusi dėl to, kad Turkija ir toliau nedaro pažangos įgyvendindama Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus. Taryba pakartoja raginanti valdžios institucijas intensyviai bendradarbiavimą su Europos Taryba, laikytis jos organų pagrindinių rekomendacijų, visapusiškai įgyvendinti Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK) ir kitus tarptautinius žmogaus teisių dokumentus, kurių šalis Turkija yra, taip pat įvykdyti visus Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus, laikantis EŽTK 46 straipsnio.

116. Taryba pakartoja, kad svarbu nuolat ir tvariai gerinti **Turkijos ir Graikijos santykius**. Taryba primena, kad reikia toliau tęsti padėties rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje deeskalavimą.
117. Taryba ir toliau tikisi, kad Turkija vienareikšmiškai įsipareigos siekti **gerų santykių su kaimyninėmis šalimis** ir taikiai spręsti ginčus, prireikus kreipiantis į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Taryba, kaip nurodyta visose atitinkamose Tarybos išvadose, taip pat 2005 m. rugsėjo 21 d. deklaracijoje, pakartoja, kad Turkija turi įgyvendinti pagal derybų programą priimtus įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimą visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu. Visų valstybių narių pripažinimas yra esminis elementas. Turkija turi normalizuoti savo santykius su Kipro Respublika ir gerbti visų ES valstybių narių suverenitetą ir teritorinį vientisumą, taip pat visas jų suverenias teises, pagal ES ir tarptautinę teisę, įskaitant Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją.
118. Taryba primena, kad ES yra visiškai pasiryžusi siekti, kad **Kipro problema būtų visapusiškai išspręsta** – JT sutartoje sistemoje, vadovaujantis visomis atitinkamomis JT ST rezoliucijomis ir laikantis principų, kuriais grindžiama Sąjunga, bei *acquis*. Tebėra itin svarbu, kad Turkija įsipareigotų siekti tokio taikaus sprendimo, įskaitant jo išorės aspektus, ir aktyviai prie jo prisidėtų. Taryba palankiai vertina veiksmus, kurių ėmėsi Jungtinių Tautų generalinis sekretorius, kad būtų atnaujintos visapusiškos derybos dėl sprendimo, įskaitant jo asmeninio pasiuntinio Kipro klausimais paskyrimą. ES tebėra pasirengusi atlikti aktyvų vaidmenį remiant visus JT vadovaujamo proceso etapus, naudodamasi visomis turimomis priemonėmis. Šiame kontekste Taryba tikisi glaudaus bendradarbiavimo su Komisijos specialiuoju pasiuntiniu Kipro klausimais. Taryba primena Varošos statuso svarbą, smerkia visus Turkijos vienašalius veiksmus, kurie prieštarauja JT Saugumo Tarybos rezoliucijoms, ir pakartoja savo raginimą nedelsiant juos atšaukti. Taryba ragina Turkiją laikytis visų atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų, visų pirma rezoliucijų 541, 550, 789 ir 1251.

119. Kalbant apie **ekonominius kriterijus**, Taryba pažymi, kad padaryta tam tikra pažanga, ir ragina Turkiją toliau įgyvendinti į stabilumą orientuotą makroekonominę politiką ir toliau spręsti susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su tinkamu Turkijos rinkos ekonomikos veikimu ir institucine bei reglamentavimo aplinka.
120. Taryba giria Turkiją už jos nuolatinės pastangas priimti vieną iš didžiausių pasaulyje pabėgėlių grupių. **ES ir Turkijos pareiškimas** tebėra svarbiausias bendradarbiavimo migracijos srityje pagrindas ir toliau duoda rezultatų. Turkija ir ES toliau bendradarbiavo remdamos pabėgėlius ir priimančiąsias bendruomenes Turkijoje. Taryba pakartoja, jog svarbu, kad ES ir Turkijos pareiškimas būtų visiškai ir nediskriminuojant įgyvendintas, be kita ko, Kipro Respublikos atžvilgiu, siekiant daugiau nedelsiant atnaujinti grąžinimą ir užkirsti kelią neteisėtam atvykimui. Šiame kontekste Taryba taip pat pabrėžia, kad Turkija turi visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinti ES ir Turkijos readmisijos susitarimą ir bendradarbiauti teisingumo ir vidaus reikalų srityje su visomis ES valstybėmis narėmis, taip pat prisiderinti prie ES vizų politikos.
121. Taryba primena, kad Turkija turi įvykdyti savo pareigas, susijusias su **ES ir Turkijos muitų sąjungos** įgyvendinimu, užtikrindama jos veiksmingą taikymą visoms valstybėms narėms ir visapusiškai suderindama savo muitų politiką su ES bendraisiais muitų tarifais, bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistema ir dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės režimu, taip pat su ES teisės aktais dėl tiesioginių užsienio investicijų. Taryba pripažįsta Turkijos padarytą pažangą šalinant kai kurias kliūtis prekybai ir naikinant tam tikrus apribojimus, tačiau tikisi, kad ji tęs ir intensyvins darbą, kad pašalintų likusias kliūtis prekybai.
122. Taryba pripažįsta konkrečias priemones, kurių Turkija ėmėsi siekdama sustabdyti **ES sankcijų Rusijai** apėjimą per jos teritoriją; tos priemonės turi būti įgyvendintos ir, kai tikslinga, papildytos tolesnėmis pastangomis, visų pirma, kiek tai susiję su Rusijos kariniais tikslais naudojamų pažangiųjų technologijų objektais ir Rusijos šešėliniu laivynu. Tebėra itin svarbu aktyviai ir intensyviau bendradarbiauti su ES siekiant užkirsti kelią ES sankcijų apėjimui ir nustatyti tokio apėjimo atvejus.

123. Taryba labai apgailestauja dėl ir toliau labai žemo Turkijos prisiderinimo prie **ES BUSP** lygio ir jos neprisiderinimo prie **ES ribojamųjų priemonių**, priimtų reaguojant į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, ir pakartoja savo tvirtą raginimą Turkijai didžiausio prioriteto tvarka paspartinti prisiderinimą prie ES BUSP pozicijų ir ribojamųjų priemonių. Turkijos valdžios institucijos turi spręsti šį klausimą, be kita ko, per ES ir Turkijos dialogus užsienio politikos ir regioniniais klausimais. Taryba pažymi, kad Turkija pademonstravo konstruktyvų požiūrį į keletą regioninių ir geopolitinių klausimų. Taryba pripažįsta svarbų Turkijos vaidmenį toliau sudarant sąlygas Ukrainos ir Rusijos deryboms Stambule ir bendrą Turkijos paramą ir indėlį Ukrainai – juos reikia tęsti ir plėsti.

SAKARTVELAS

124. Taryba dar kartą patvirtina, kad Sąjunga remia didžiosios daugumos Sakartvelo žmonių siekį kurti europinę ateitį.
125. Veiksmai, kurių ėmėsi Sakartvelo valdžios institucijos, yra nepakankami, palyginti su ES lūkesčiais, susijusiais su šalimi kandidate. Taryba atkreipia dėmesį į didelį bendrą demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės padėties regresą, įskaitant represinių teisės aktų, kuriais kenkiama pagrindinėms teisėms ir laisvėms, priėmimą, politinį teisminių institucijų instrumentalizavimą, opozicijos lyderių persekiojimą, savavališką protestuotojų ir žurnalistų sulaikymą ir mažėjančią pilietinę erdvę.
126. Taryba smerkia Sakartvelo valdžios institucijų skleidžiamą dezinformaciją ir prieš ES nukreiptus naratyvus ir ragina juos nutraukti.

127. Taryba apgailestaudama pažymi Sakartvelo regresą vykdant visus devynis veiksmus, kuriais remiantis buvo suteiktas šalies kandidatės statusas. Todėl Sakartvelo stojimo į ES procesas faktiškai sustojo, kol valdžios institucijos neįrodys tvirto įsipareigojimo pakeisti kursą priešinga linkme ir vėl eiti stojimo į ES keliu.
128. Taryba ragina Sakartvelo valdžios institucijas išlaisvinti visus savavališkai sulaikytus politikus, žurnalistus ir aktyvistus, panaikinti represinius teisės aktus, imtis demokratiškas, visapusiškas ir tvirtas reformas, laikantis pagrindinių Europos integracijos principų, ir nutraukti savo agresyvią naratyvą, nukreiptą prieš ES, ES ambasadorius ir delegacijos vadovą – tai būtų pirmieji žingsniai, kad būtų atnaujintas bendradarbiavimas siekiant narystės ES.
129. Taryba dar kartą patvirtina ES paramą Sakartvelo suverenitetui, nepriklausomybei ir teritoriniam vientisumui, atsižvelgiant į tarptautinius mastu pripažintus jo sienas, ir pabrėžia, kad ES tebėra tvirtai pasiryžusi siekti takaus konflikto sprendimo ir laikytis savo nepripažinimo ir angažavimosi politikos, be kita ko, dalyvaujant ES stebėsenos misijai Sakartvele.
130. Taryba apgailestauja dėl to, kad Sakartvelas ir toliau nesilaiko septintosios ataskaitos dėl bevizio režimo sustabdymo mechanizmo rekomendacijų, ir ragina Sakartvelo valdžios institucijas jas įgyvendinti ir nedelsiant įvykdyti vizų režimo liberalizavimo kriterijus.
131. Taryba pakartoja, jog labai tikisi, kad Sakartvelas dės daugiau pastangų, kad visiškai prisiderintų prie BUSP, visų pirma – prie ES ribojamųjų priemonių Rusijai ir Baltarusijai, kurių imtasi Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste. Taryba taip pat ragina Sakartvelo valdžios institucijas susilaikyti nuo veiksmų ir pareiškimų, kurie prieštarauja ES pozicijoms užsienio politikos srityje. Taryba ragina Sakartvelą toliau bendradarbiauti siekiant užkirsti kelią ES ribojamųjų priemonių apėjimui.